

Anti-pestprotocol PCBO 'De Regenboog'

Inhoudsopgave:

Pesten: Wat ik wil	pag. 3
1. PCBO De Regenboog als Kanjerschool	pag. 4
2. Plagen en pesten	pag. 5
3. De betrokkenen	pag. 6
4. PCBO 'De Regenboog' en pestgedrag	pag. 10
5. Protocol voor het omgaan met pestgedrag	pag. 13
6. Digitaal pesten	pag. 15
7. Tenslotte...	pag. 17

-Pesten-

Wat ik wil

Wat ik wil voor de wereld is respect voor elkaar
overal liefde, geen geweld of gevaar.

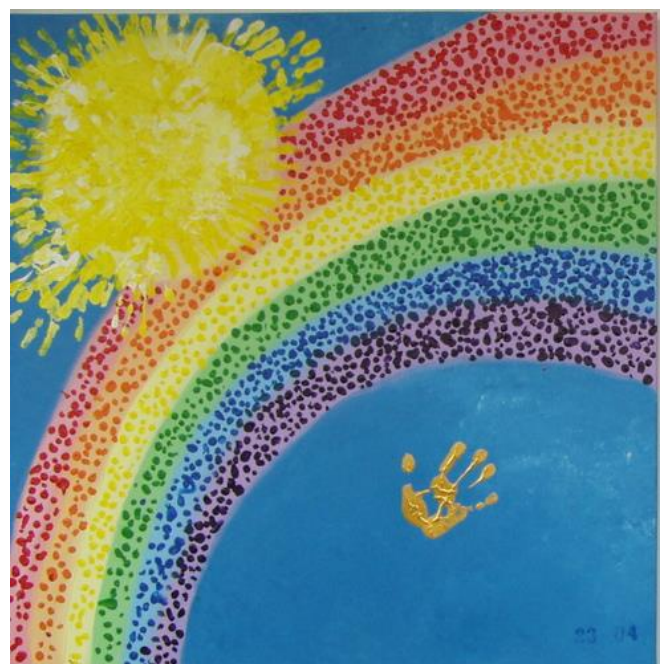
Anders zijn, mag niet alleen, maar is de bedoeling
Overal ter wereld begrip en verzoening.

Vrijheid van godsdienst en om je mening te uiten
Voor iedereen een plek en niemand buitensluiten.

Alle kinderen omringt door liefde en zorgen
Leven in het nu, met respect voor morgen.

Een pestvrije wereld, zonder oorlog en ruzie.
Ik weet het best, het is een illusie.

Wat geweest is, is geweest, alles is zoals het is
Maar soms wil ik zo graag dat het ietsje beter is.

1. PCBO 'De Regenboog' als Kanjerschool

PCBO De Regenboog is een Kanjerschool. Als kanjerschool hanteren we de volgende kanjerregels:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand blijft zielig

De kanjertraining is een methodiek voor de sociaal emotionele ontwikkeling en de sociale redzaamheid. Kinderen leren om te gaan met zichzelf en de ander.

De kanjertraining werkt met 4 verschillende dieren en bijbehorende petten:

- De tijger met de witte pet: Je bent te vertrouwen en helpt een ander
- Het konijn met de gele pet: Je blijft bang of zielig
- De aap met de rode pet: Je lacht uit, maakt overal een grapje van (maar bent eigenlijk onzeker)
- De pestvogel met de zwarte pet: Je speelt de baas of pest een ander

Iedereen draagt wisselende petten en zet in een andere situatie soms een andere pet op. Door kinderen zelf te laten benoemen welke pet ze op hebben, krijgen ze inzicht in hun gedrag.

Als leerkrachten willen wij onze leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een positieve manier kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een prettige sfeer in de klas en op het schoolplein. Centraal daarbij staat de vraag: 'Kan ik je vertrouwen?' Een kanjer laat in zijn gedrag zien dat hij of zij te vertrouwen is.

We moeten kinderen met elkaar en met volwassenen *leren* omgaan.

Dit leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten wordt gedoogd, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid aangetast.

Voor PCBO De Regenboog is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is de vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt aan alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

2. Plagen en pesten

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudig onderscheid is deze:

Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten.

Pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten.

Daarom weet een leerkracht zelden uit zichzelf wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf.

Definitie van pesten: *Een kind wordt gepest wanneer deze herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die specifiek op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld. Een leerling is hierbij niet langer in staat om zichzelf te verdedigen.*

Pesten is structureel en drijft kinderen tot wanhoop. Voor plagen geldt dat het bij het opgroeien hoort. De kinderen die plagen zijn gelijkwaardig. Het is een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: kinderen leren door uit te dagen om te gaan met allerlei conflicten.

Pestgedrag

Hieronder staan een aantal voorbeelden beschreven van specifiek pestgedrag.

Verbaal: vernederen, schelden, bedreigen, belachelijk maken, uitlachen, bijnamen geven, roddelen, briefjes rondsturen, bedreigen op internet, buitensluiten.

Fysiek: schoppen, knijpen, slaan, spugen, krabben, bijten, trekken, duwen, laten struikelen.

Intimidatie: achterna lopen, opwachten, doorgaan versperren, dwingen om bezit af te geven of handelingen te verrichten (vb. geld of snoep meenemen)

Isolatie: uitsluiten, niet meedoen met spelletjes, niet meelopen in de rij, steun zoeken bij anderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor feestjes en leuke dingen.

Materieel: stelen, onderkladden, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapotmaken van een medeleerling of van school, fietsbanden lekprikken.

De laatste jaren gebeurt pesten niet alleen face-to-face, maar ook via social media: Facebook, Whats App en internet. Over digitaal pesten leest u meer in hoofdstuk 6.

Is het je bedoeling om...

De Kanjertraining gaat ervan uit dat in de meeste gevallen dat een kind zich gepest voelt, de 'pester' niet de bedoeling heeft de ander pijn te doen. Wanneer de gevolgen voor de gepeste duidelijk worden gemaakt aan de pester, zijn de meeste kinderen bereid hiermee te stoppen. En als dat niet voldoende is, dan wordt duidelijk gemaakt wat de sociale gevolgen voor de pester zelf zullen zijn. Cruciaal in het ontstaan en het in stand houden van pesten, zijn de reacties van leeftijdsgenoten op de pester. Zolang deze het pesten blijven aanmoedigen, is het voor de pester moeilijker om hiermee te stoppen. Heerst er in een klas een mentaliteit van respect en vertrouwen, dan zal er minder gepest worden dan wanneer er een onveilige sfeer heerst waarin kinderen zich moeten bewijzen en bezig zijn met hun status in de groep.

Samen!

Pesten gebeurt per definitie achter de rug van degene die kan ingrijpen, zoals een vader/moeder, juf of meester. We moeten kinderen leren hoe zij kunnen aangeven dat zij zich gepest voelen, of merken dat er in hun omgeving wordt gepest. Alleen door een goede samenwerking tussen ouders en school kunnen we pesten aanpakken.

3. De betrokkenen

Bij een pestincident of een structureel pestprobleem zijn verschillende betrokkenen: de gepeste, de pester(s), de meelopers, de ouders en de leerkracht.

De gepeste

Een gepest kind laat vaak gedrag zien dat past bij de gele pet: onzeker, angstig. Een gele pet denkt negatief over zichzelf en positief over een ander.

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Soms komt dat door uiterlijke kenmerken. Vaker heeft het te maken met vertoond gedrag, de manier waarop gevoelens beleefd en geuit worden. Uit onderzoek blijkt dat kinderen worden gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en verder ontwikkelen. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep. Ze durven weinig te zeggen, omdat ze bang zijn uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het kind in een vicieuze cirkel terechtkomt waar het zonder hulp niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag. Het voldoet niet aan de verwachtingen die de ouders graag in hun kind terugzien: een vrolijk en onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Veel gepeste kinderen vertellen er niet over en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt. Het kan zijn dat dan in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

De pester

Een kind dat pest, heeft vaak de zwarte pet op: ik ben de baas, ik heb de macht. Anderen moeten doen wat ik zeg. Een zwarte pet denkt positief over zichzelf en negatief over een ander.

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en reageren dan ook regelmatig met dreiging van geweld. Pesters lijken populair te zijn in de klas, maar ze dwingen hun populariteit af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde gedrag krijgen ze andere kinderen mee. Pesters hebben feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd: "je bent voor me of je bent tegen me".

De pesters stralen deze zekerheid met overtuiging uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. De pester ziet zichzelf als een slimme durfal en laat dat ook graag merken. "Wie maakt mij wat?!!"

Het komt ook regelmatig voor dat een pester een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden kan een kind zich, bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. "Laten pesten doet pesten".

Het lijkt alsof meisjes minder openlijk pesten dan jongens, het gaat vaker op een subtiele manier. Hierbij is de uitdaging naar het gezag niet echt aan de orde. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Fysiek geweld komt bij deze

groep pesters veel minder voor. Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door pestgedrag te vertonen.

Pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden. Ze doen dit alleen op basis van macht en het delen in die macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers/ andere leerlingen

De meelopers hebben vaak een rode pet op. Ze maken grappen, geven benzine aan de pester, maar zijn ondertussen onzeker en bang om zelf slachtoffer te worden. Een rode pet denkt negatief over zichzelf, maar maskeert dat door grappen te maken. Hij denkt ook negatief over een ander.

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de actieve rol van pester. Sommige kinderen houden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of die niet willen weten dat dit gebeurt. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie. Meisjes kunnen er gevoelig voor zijn om mee te pesten, om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Zo kan groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn. Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor (voornamelijk) meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep. Ze zijn niet bereid en niet in staat om risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien.

Er zijn altijd kinderen die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. De 'meeloper' is daarnaast ook bang om zelf het slachtoffer te worden. Er zijn ook kinderen die meelopen omdat ze er graag bij willen horen. Ook zijn er kinderen die niet in de gaten hebben dat er gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar onderkennen de gebeurtenissen niet als pestgedrag.

De ouders

Voor ouders is pesten een probleem dat hen raakt, of ze nu ouders zijn van een gepest kind, een meeloper of een pester. Ze zijn emotioneel bij het onderwerp betrokken. Het geeft een gevoel van onmacht. Ouders willen graag dat de problemen worden opgelost en dat hun kind gelukkig is.

Een ouder heeft een belangrijke rol in het gesprek rondom pesten. Pesten gebeurt meestal achter de rug van leerkrachten om. Het is daarom van groot belang dat zij met de leerkracht in gesprek gaan als hun kind aangeeft gepest te worden.

Ouders hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldig plaaggedrag. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het vertoonde pestgedrag.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Informereren van alle ouders

Wanneer betrekken we alle ouders? Op 'De Regenboog' hebben we ouderbetrokkenheid hoog in het vaandel staan. In sommige gevallen kan het goed zijn om alle ouders van een klas van incident op de hoogte te stellen. Omdat wij als school verantwoordelijk zijn voor alle leerlingen, bepalen wij als school wanneer dit gebeurt. Voordat we dit doen, stellen onszelf de volgende vragen:

- Is het zinvol, helpend om alle ouders op de hoogte te stellen?
- Is de privacy van de betreffende kinderen gewaarborgd?
- Is de IB-er en/of unitleider op de hoogte gesteld? Zij hebben bredere kennis van de doorgaande lijn. Zij bekijken ook of er sprake is van een incident of een patroon.

Een bericht wordt altijd gestuurd met toestemming van desbetreffende ouder.

Oplossen

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd. Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende afspraken houden:

- U oefent zich in zelfbeheersing. Dat betekent dat u het recht niet heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen of aan te vallen.
- U spreekt in positieve zin over **andermans opvoeding en andermans kind**. Dat doet de school ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, kies er dan voor om niets te zeggen.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan **overlegt** u met de school. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.
- **Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/achterklap.**

De communicatie over pestgedrag of het oplossen van conflicten verloopt altijd via de leerkracht.

Het is niet de bedoeling dat ouders onderling conflicten oplossen, zonder dat de leerkracht hiervan op de hoogte is. De reden hiervoor is dat beide ouders emotioneel betrokken zijn. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen.

Een leerkracht kan de situatie meer objectief bekijken en hoor en wederhoor toepassen. Daarnaast is het van belang dat de leerkracht op de hoogte is van incidenten. De leerkracht kan zo sneller pestgedrag signaleren. Daarnaast maken zij gebruik van een vuistregel:

1x is toeval, 2x is opvallend, 3x is een patroon.

Bij individuele conflicten waar ouders en leerkrachten een gesprek hebben, wordt ernaar gestreefd om na ongeveer 3 weken een vervolgspraak te maken. Zo kunnen we de ontwikkeling en welbevinden van uw kind goed blijven volgen.

Bovenstaande aanpak sluit aan bij ons beleid op ouderbetrokkenheid: de leerkracht, ouder en kind als driehoek.

De leerkracht

De leerkracht heeft een cruciale rol in het voorkomen, omgaan met en uitbannen van pestgedrag. Wat mag u als ouder verwachten van een leerkracht:

- Preventie

Door het geven van de kanjerlessen werken we op school aan preventie van pesten en ongewenst gedrag. Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. De school maakt onderscheid tussen onvermogen en onwil.
 - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
 - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Hierbij speelt ook de veiligheid voor de omgeving een rol.
7. Hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

- Voorbeeldgedrag

U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol omgaan met uw kind en met u als ouder. U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen."

U mag verwachten dat de leerkrachten twee gedragstalen weten te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur* (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect. Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

Zoek elkaars geluk. Doe elkaar recht: 'Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt.' Doe aardig en welgemanierd. Op deze manier wordt geweld zinloos.

- Een correcte reactie van de leerkracht op wangedrag van kinderen.

Een voorbeeld:

Maar hij/zij daagt mij uit! Juf/meester: Je laat je uitdagen en opjutten. Doe alsof de opjutter een radio is. Je hoort het wel, maar luistert niet.

Reactie kind Ik deed het wel, maar hij/zij vertelde niet dat ik moest stoppen. Juf/meester: Je moet rekening leren houden met gevoelens van een ander. Als iemand niet blij kijkt, dan moet jij je afvragen of het wel leuk is wat jij allemaal doet.

Reactie kind: Maar hij/zij deed het ook bij mij. Juf/meester: Natuurlijk hoeft jij het niet over je kant te laten gaan. Maar dan ZEG je er iets van. Je zet hierbij je witte pet op. En gaat het door? Dan haal jij je schouders op en denkt: jammer dan. Je stapt naar je maatje. Wordt het heel erg? Dan stap je naar de juf of meester. En die helpt jou. Daar mag je op vertrouwen.

Reactie kind: Ik deed het wel, maar ik deed het niet alleen. Waarom moet u mij weer hebben?

Juf/meester: Ik ben een soort scheidsrechter waar je de discussie niet mee aangaat. Anders gezegd: als je iets doet wat niet helemaal de bedoeling is en ik zie dat, dan ga je daarover met mij niet in discussie.

- Correct antwoord van de leerkracht op gedrag van ouders.

Wij vragen van ouders dat zij met respect over elkaars kinderen en opvoeding spreken.

Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen. U spreekt met respect over de leerkrachten die werkzaam zijn op onze school. U mag dat ook van ons verwachten.

De leerkrachten werken op een basis van wederzijds vertrouwen.

4. PCBO 'De Regenboog' en pestgedrag

De school streeft een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de kanjerafspraken anderzijds.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school "de baas/ het gezag" en de ouders zijn dat thuis.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een **oplossingsgerichte aanpak**. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

Het kwaad moet worden bestreden

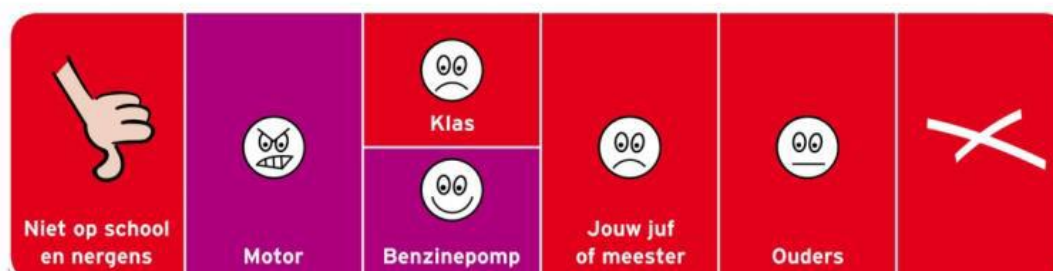
Veel ouders verlangen van de school dat "het kwaad" (= de pester) moet worden bestreden, en dat "het goede" moet worden beschermd. De school kiest er echter niet voor om kinderen te beoordelen als behorend bij "kwaad of goed". Ieder mens maakt wel eens fouten. Kinderen zijn in emotioneel opzicht "onder en boven de wet." De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed. Ouders hebben die opvoedingsplicht evenals leerkrachten. In gesprek met kinderen (en ouders) wordt de voorwaarde gehanteerd dat binnen de kaders van de Nederlandse wetgeving veel mag zolang je rekening houdt met elkaar. Jij hoeft je niet onveilig te voelen door het gedrag van de ander, en die ander hoeft zich niet onveilig te voelen door jouw gedrag. Kortom: je gedraagt je. Deze anderen zijn:

1. Jouw klasgenoten en andere leerlingen op school.
2. De leerkrachten, de directie, de ouders van andere kinderen.
3. Jouw ouders, die trots op je kunnen zijn. Omdat jij iemand bent die is te vertrouwen. Als je iets vertelt, dan vertel je het hele verhaal.
4. Mensen die op eenzelfde manier doen als jij, maar ook mensen die anders doen dan jij.

Dit doen we wel

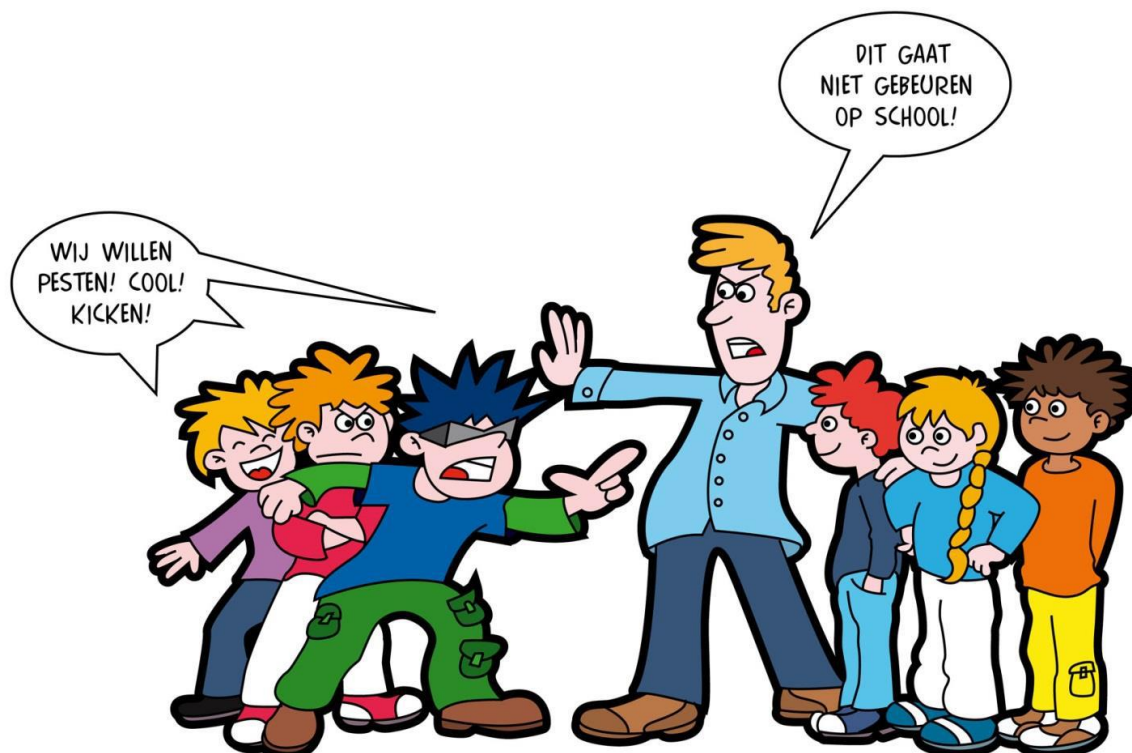
Dit doen we niet

De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: “Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, (en jouw ouders als die erachter komen) dan gaan we dat niet doen op school.”

Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): “Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes.”

Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de school willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Grensstellend

‘De Regenboog’ heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan misgaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. “Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”

In de praktijk

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

5. Protocol voor het omgaan met pestgedrag

PCBO 'De Regenboog' volgt de volgende stappen in het geval van een pestincident of structureel pesten. Alle teamleden, ouders en kinderen zijn van deze stappen op de hoogte.

1. Gebeurtenis

Er ontstaat een incident, waarbij voor één of meer leerlingen de situatie niet prettig is.

De leerling geeft dit aan. Zeg dat je het niet leuk vindt. 'Ik vind dit niet leuk. Wil je ermee stoppen?'

Gaat het door? Ga iets anders doen. Stap naar jouw maatje of jouw maatje stapt naar jou. Gaat het door? Ga dan naar jouw juf of meester. Die grijpt in.

2. Signaleren van het incident

Een leerling die zich gepest voelt, meldt dit aan de leerkracht. Of: Een leerkracht signaleert een conflict.

Het kan zijn dat een leerling op school niets heeft verteld over het incident, maar dit 's avonds wel thuis vertelt. De volgende dag komen ouders dit samen met het kind melden bij de leerkracht. Het is belangrijk dat incidenten worden gemeld, zodat de leerkracht op de hoogte is. Samen kan er dan gezocht worden naar een oplossing. Hierbij geldt: Zet de witte pet op en vertel waar je mee zit! Alleen dan kan een juf of meester je helpen! Als er een aantal dagen overheen gaan, voordat een incident gemeld wordt, is het moeilijker voor alle betrokkenen om dit (alsnog) op te lossen.

3. In gesprek

Als er een incident is, gaat de leerkracht met beide leerlingen in gesprek. Centraal daarbij zijn de vragen:

Welke pet had je op? Is het je bedoeling om (iemand pijn te doen, iemand verdrietig te maken...)?

In sommige gevallen zijn deze vragen voldoende om een conflict helder te krijgen en op te lossen. De kinderen leren tijdens de Kanjerlessen dat 2 zwarte petten tegenover elkaar altijd ruzie krijgen. Ze willen namelijk allebei de baas zijn en wijken niet voor elkaar.

De leerlingen geven een hand en bieden hun excuses aan. Alleen sorry zeggen is niet voldoende.

Vertel er ook bij waarvoor je 'sorry' zegt. Bijvoorbeeld: 'Sorry, het was niet mijn bedoeling om jou te laten struikelen. Ik zal het niet meer doen.'

Als een van beide een zwarte pet op heeft en de ander wit of geel, wordt de situatie anders. Dan vraagt de leerkracht:

Wat is er volgens jou gebeurd? Beide leerlingen vertellen hun verhaal, zonder dat de ander hen mag onderbreken.

Hoe is dat voor jou? Welk gevoel roept dit bij jou op? Wat zou je willen dat de ander doet om samen tot een oplossing te komen?

Wat zou je zelf kunnen doen? Wat kun je zelf doen om het goed te maken en wat verwacht je van de ander? De juf of meester vraagt: 'Wat is volgens jou de beste oplossing?'

Afsluiting: De juf of meester schrijft de afspraken op. De leerlingen geven elkaar een hand. Op deze manier lukt het vaak goed om een ruzie op te lossen.

Afhankelijk van dit gesprek zijn er 2 opties:

- Oplossen: Het conflict wordt opgelost.
- Nog niet opgelost: Eén van beide partijen is niet bereid om het conflict op te lossen.

Niet oplossingsgericht:

In het geval dat een leerling weigert een conflict op te lossen, treedt onderstaand protocol in werking. Dit protocol geldt ook voor structureel pesten, waarbij een kind structureel wordt gepest door steeds dezelfde leerling of groep leerlingen. We spreken van structureel als er 3 maal een incident heeft plaatsgevonden.

- **Vragen naar de bedoeling van het kind:**

Is het je bedoeling om hem te pesten? Is het je bedoeling om mij boos te maken?

Nee? Dan gaan we dat nu oplossen.

Ja? Ik vraag het nog een keer: 'Is het je bedoeling om...'

Bij een herhaalde 'ja', of bij herhaling van het gedrag:

- **Je bent niet welkom in onze klas totdat dit is opgelost.**

Voor de veiligheid van de gepeste, de groep en de leerkracht is deze leerling niet welkom in de klas. Wij staan niet toe dat er wordt gepest en dat leerlingen zich onveilig voelen.

De leerling krijgt werk mee en wordt opvangen in een andere klas, twee groepen hoger. De achterliggende reden hiervoor is dat het leeftijdsverschil tussen de uit de klas geplaatste leerling en groep waarin hij of zij geplaatst wordt groot genoeg is.

Een voorbeeld: een leerling uit groep 4 gaat naar groep 6, groep 6 gaat naar groep 8 en groep 8 gaat naar groep 4.

In de groep waar deze leerling te gast is, maakt hij zijn werk, maar vraagt en krijgt geen aandacht.

- **De ouders worden gebeld en uitgenodigd voor een gesprek op school.**

Tijdens de pauze worden de ouders gebeld en op de hoogte gebracht van het gedrag van hun kind.

Na schooltijd vindt er een gesprek plaats tussen ouders, leerling en leerkracht.

De leerkracht bepaalt of er bij het gesprek ook een onafhankelijke partij aanschuift: een parallelcollega, intern begeleider, of unitleider.

Afhankelijk van de uitkomst van dat gesprek is de leerling de volgende dag weer welkom in de groep. Ook is het van belang dat hij zijn excuses aanbiedt aan de gepeste en de leerkracht.

- **De ouders en de leerkracht werken samen aan een goede oplossing.**

Zowel de school als ouders zien graag dat een leerling zich goed gedraagt en een positieve bijdrage levert aan het groepsproces. Blijkt het dat ouders het gedrag van hun kind goedkeuren? Dan volgt er een tweede gesprek, waarbij directie betrokken wordt. Tot er een oplossing is, is het kind niet welkom in de groep.

- **Informereren van de unitleider.**

Bij incidenten waarbij bovenstaande stappen zijn gevolgd, wordt de unitleider geïnformeerd en gevraagd om mee te denken.

- **Vervolggesprek.**

Twee weken na het incident en het gesprek, nodigt de leerkracht de ouders uit voor een vervolggesprek. Hoe gaat het nu, met uw kind en in de groep?

Voor de leerlingen van groep 1/2 gaan we ervan uit dat een plaatsing uit de klas niet nodig is. Voor de groepen 3 t/m 8 geldt dat er, in overleg met de intern begeleider, in bijzondere gevallen een uitzondering kan worden gemaakt.

Preventie:

In een situatie waarin wordt gepest is sprake van een onveilige sfeer voor meerdere kinderen. Het groepsproces is in gevaar. Daarom is het van belang om de hele groep in te schakelen en te motiveren om pesten te voorkomen. Na een incident kan de leerkracht er bijvoorbeeld voor kiezen een kanjerles te geven die hierop aansluit. Ook kan er een beroep op de groep gedaan worden: 'hoe zorgen wij ervoor dat alle kinderen een goede dag hebben vandaag? Wat is daarvoor nodig?'

Conflicten worden zoveel mogelijk na schooltijd uitgepraat. De achterliggende reden hiervoor is dat leerlingen sneller leren om dingen zelf op te lossen en hun aandeel in een conflict toe te geven.

Dossiervorming:

Incidenten en afspraken worden genoteerd in ons digitale administratiesysteem, Parnassys. Op deze manier heeft een leerkracht een overzicht van de incidenten in zijn haar groep. Er is makkelijker een patroon te ontdekken. Afspraken worden genoteerd en er wordt op toegezien dat deze worden nageleefd.

6. Digitaal pesten

Onder digitaal pesten verstaan we pesten via internet en (mobiele) telefoon. Digitaal pesten is meestal anoniem. Daardoor is de dader vaak moeilijk te achterhalen.

Pesten via het internet is hardnekkig omdat veel pesters het als een geintje beschouwen en zich vaak niet realiseren dat het kwetsend en bedreigend is. Het inlevingsvermogen en de sociale kennis van bepaalde kinderen is zo zwak dat ze niet beseffen wat ze anderen aan doen. Digitaal pesten is harder, omdat er geen direct contact is tussen pester en gepeste.

Onder digitaal pesten wordt verstaan:

- Anonieme e-mails
- Uitschelden of belachelijk maken via email,
- sms, Whats app, Facebook chatbox, msn e.d.
- Facebook of homepage hacken
- Iemands foto op internet zetten
- Vreemde plaatjes of filmpjes van iemand op een
- website zetten
- Een dreigmailtje of dreig-sms sturen
- Iemand opzettelijk een virus sturen

Effect van digitaal pesten:

- Algemeen angstig
- Bang zijn dat je overal gepakt kunt worden
- Bang om naar school te gaan
- Huilbuien, nachtmerries
- Slaapstoornissen
- Sociaal isolement
- Slecht zelfbeeld: ik wil onzichtbaar zijn
- Verminderde schoolprestaties.

Digitaal pesten en school

De school kan ook geconfronteerd worden met de consequentie van dit digitaal pesten. De kans bestaat dat kinderen het de volgende dag met woorden of zelfs met fysiek geweld willen uitvechten. Soms durven ze juist niet meer naar school te gaan.

Op school proberen we deze wantoestanden te voorkomen.

De leerkrachten willen daarom weten wat hun leerlingen achter de computer doen.

In de onderbouw worden de kinderen vaak begeleid door de leerkracht of een stagiaire. In de bovenbouw is dit niet meer het geval. De belangrijkste vraag bij werken achter de computer is: 'kan ik je vertrouwen?'

Chatten en e-mailen zijn verboden. Ook het bezoeken van dubieuze pagina's valt hieronder.

D.m.v. gesprekken in de klas wijzen wij de kinderen op de gevaren en op het juiste gebruik van het internet. Ze weten ook wat de sancties zijn indien ze

zich niet aan de regels houden, die staan in ons **computerprotocol**.

Op de werkplekken hangen deze regels aan de muur, het is de taak van leerkrachten om erop toe te zien dat ze worden nageleefd.

Zo hopen we op een goede manier met elkaar en de computers om te gaan.

Tips voor ouders:

- Zorg dat u weet waarover u het heeft. Ga zelf chatten, surfen, downloaden en zoeken. U leert zien welke risico's er voor uw kind zijn, maar ook hoe leuk internetten is voor kinderen.
- Begeleid uw kind. Leer uw kind om te gaan met de favorietenlijst. Zo komt u ook op een natuurlijke manier te weten welke ontdekkingen uw kind heeft gedaan.
- Praat over internet. Vertel uw eigen ervaringen en vraag kinderen wat zij allemaal doen en meemaken. Bouw wederzijds vertrouwen op.
- Installeer een goede virus-scanner en firewall.
- Zet de computer op een zichtbare plaats. Zo heeft u meer zicht op het internetgebruik van uw kind en bent u in de buurt al er iets vervelends gebeurt.
- Maak afspraken met uw kind(eren) over wat ze wel en niet mogen op de computer.
- Wees erbij als uw kind lid wordt van een site. Om spelletjes en andere leuke dingen te doen op een site, moet je je soms registreren. Als u er bij bent kunt u zien waar de gegevens naar toe gaan.
- Zorg dat uw kind nooit persoonlijke informatie op internet geeft. Leer uw kind om altijd een schuilnaam te gebruiken, dat is heel gebruikelijk op internet. Leg uw kind uit geen namen, telefoonnummers of adres ergens achter te laten, zelfs niet op een eigen homepage.
- We gaan ervan uit dat u als ouders ervoor zorgt dat u voorbeeldgedrag laat zien in het gebruik van social media.

Op internet is veel informatie te vinden over digitaal pesten:

www.mijnkindonline.nl

www.stopdigitaalpesten.nl

www.digitaalpesten.nl

www.sire.nl

www.pestweb.nl

www.digibewust.nl

Op wijkcholenniveau zijn er afspraken gemaakt over het gebruik van social media. Deze afspraken zijn opvraagbaar bij de leerkracht of het managementteam.

Tips voor de leerling:

- Zorg ervoor dat jij te vertrouwen bent als jij de computer gebruikt, op Facebook zit, Whats app of internet.
- Ook digitaal kun je kinderen buitensluiten en nare dingen zeggen. Vaak is dat nog makkelijker, omdat je de kinderen niet ziet. Dus: wees een kanjer en gedraag je als een kanjer!
- Plaats niet zomaar foto's van jezelf op internet, zonder dat je ouders daarvan weten.
- Laat je ouders en/of leerkracht het gelijk zien als je digitaal gepest wordt.
- Zorg voor bewijsmateriaal, sla het op en/of print het uit.
- Zorg dat je zelf niet terug pest, de ander kan jouw bericht ook opslaan!

7. Tenslotte...

De school en het gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Alleen dan is het mogelijk om pesten terug te dringen of te stoppen. De ouders hebben de verantwoordelijkheid om een pestprobleem met de leerkracht te bespreken. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

Tips voor ouders:

1. Zorg voor een open communicatie met uw kind.
2. Plan een vast moment waarop u de dag met uw kind evalueert. Probeer dit op een positieve manier te doen.
3. Oefen aan de hand van de pestposter wat uw kind kan zeggen als het wordt lastig gevallen.
4. Leer uw kind er eerst wat van te zeggen. Oefen om duidelijk te spreken en stevig te staan.
5. Inventariseer samen met uw kind wie het kan vertrouwen.
6. Stel de leerkracht op de hoogte en vraag of er voorzien kan worden in een buddy.
7. Spreek altijd met respect over andermans kinderen en opvoeding.
8. Laat u niet meeslepen in emoties. Ga niet fysiek aan kinderen zitten.
9. Spreek steun uit naar uw kind.
10. Maak aan uw kind duidelijk dat wanneer het de stappen van de pestposter heeft doorlopen dat het geen klikken is wanneer hij of zij naar de leerkracht stapt.
11. Gebruik de poster met de smileys om duidelijk te maken wat wel en niet kan.
12. Oefen het grenzen aangeven.
13. Bespreek dat we geen 'benzine' geven.
14. Blijf uit de buurt van narigheid.
15. Zoek samen met de leerkracht naar een oplossing die recht doet aan alle partijen.
16. Geef het goede voorbeeld.
17. Wees duidelijk in wat wel en niet kan.
18. Sta agressie niet toe.
19. Sta open voor mediation: in gesprek gaan met elkaar.
20. Werk samen met de school. Vraag u af, wat kan ik als ouder doen en wat kan de school voor mijn kind betekenen?
21. Soms helpt het om kinderen een dagboek te geven.

Tips voor de kinderen:

Spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan.

Spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school.

Spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is hiervoor het aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is.

Spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek dan met je ouders en/of je juf/meester.

Wil ik stoer zijn?... Dan ga ik op vechtsport.

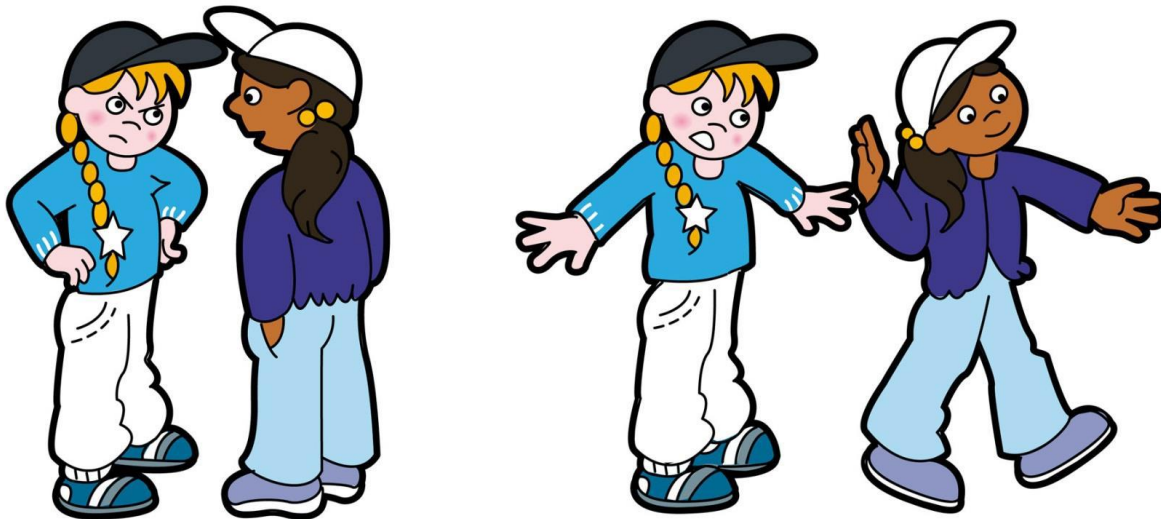
Wil ik de baas spelen? ...Ik vraag een hond.

Verveel ik me? ... Dan verzin ik zelf een leuk plan.

Pest ik omdat ik bang ben zelf gepest te worden? ... Dan stop ik daarmee!

Tips voor kinderen:

- Zoek geen moeilijkheden op
- Laat zwarte en rode petjes kletsen. Geef geen benzine aan dit gedrag.
- Pieker niet in je eentje, maar ga praten met iemand die jij vertrouwt.
- Als je overlegt met iemand die jij vertrouwt, ga je niet roddelen. Je vertelt waar je bang voor bent of last van hebt.
- Zoek een oplossing die goed is voor jou, maar ook goed voor je klasgenoot.
- Denk na: Wat kun je zelf doen zodat het fijn is voor jou (en de ander) in de klas?
- Niet iedereen vindt jou aardig en dat hoort zo!
- Doe zelf niet als een zwart, rood of geel petje.
- Luister naar tips, die kunnen je helpen!
- Denk goed na over jezelf en over de ander.
- Zoek een maatje die jou kan helpen.
- Vraag hulp aan je juf of meester. Het is belangrijk dat zij weten waar jij mee zit.
- Vertrouw erop dat je juf of meester kan en wil helpen!

Het gebeurt dat kinderen soms naar doen. Blijf dan rustig. Haal je schouders op. Sommige leerlingen zijn gewoon in de war. Maak je niet druk. Jammer dan.

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet.
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon) je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maakt een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.

Zeg dat je het niet leuk vindt.

Gaat het door?

Ga iets anders doen.

Stap naar je maatje of jouw maatje stapt naar jou.

Gaat het door?

Ga naar je juf of meester. Die grijpt in.

Meer weten?

Kijk dan op onze website www.kanjertraining.nl

e-mail: info@kanjertraining.nl • telefoon: (036) 548 94 05

Kanjer trainingen

